

Länsstyrelsen
Västmanlands län

AVDELNINGEN FÖR SAMHÄLLSBYGGNAD

Plan för tillsynsvägledning för byggnadsväsendet i Västmanlands län 2024–2026

LÄNSSTYRELSENS RAPPORTSERIE

Rapport 2023:09

Titel: Plan för tillsynsvägledning för byggnadsväsendet i Västmanlands län 2024–2026
Plan för tillsynsvägledning för byggnadsväsendet i Västmanlands län 2024–2026
Juhayna Al-Nuaimi
Hülya Cizmeli Utsel
Samhällsplanering och boende
Avdelningen för samhällsbyggnad
Länsstyrelsen i Västmanlands Län
Diarienummer: 404-6109-2023

Inledning

Den byggda miljön är ramen för vårt dagliga liv. För att bebyggelsen ska vara långsiktigt hållbar, sund och tillgänglig för alla ställer samhället krav genom lagar, förordningar och föreskrifter. För att säkerställa dessa krav behövs det tillsyn.

Tillsyn är en självständig efterhandsgranskning av att lagar och föreskrifter följs. Byggnadsnämndernas tillsyn omfattar bland annat ovårdade tomter och byggnader, olovligt byggande och skyltar.

Länsstyrelsens uppgift är att ge kommunerna vägledning i deras tillsynsarbete.

Enligt plan- och byggförordningen ska länsstyrelsen ha en plan för sin tillsynsvägledning. Den ska omfatta tre år och vid behov revideras. Det här är länsstyrelsen i Västmanlands tillsynsvägledningsplan för 2024–2026.

Västerås december 2023

Stefan Renlund
Avdelningschef samhällsbyggnad

Hülya Cizmeli Utsel
Bostadshandläggare

Juhayna Al-Nuaimi
Samhällsplanerare

Innehåll

Inledning	1
1 Syfte och mål	3
2 Tillsyn	3
2.1 Begrepp	3
2.2 Rollfördelning i arbetet med tillsyn enligt plan- och byggförordningen (PBF)	3
2.3 Rättsliga utgångspunkter för tillsynsvägledningsplanen	3
3 Formerna för tillsynsvägledning	5
3.1 Byggnadsnämndsbesök	5
3.2 Byggträffar	5
3.3 Övrigt	5
4 Uppföljning	6
5 Aktivitetsplan	7

1 Syfte och mål

Syftet med Länsstyrelsens plan för tillsynsvägledning är att precisera åtgärder för att stödja byggnadsnämnderna i deras tillsynsarbete. Målet är att medverka till att tillsynsarbetet i länets byggnadsnämnder blir effektivt och rättssäkert.

Tillsynsarbetet ska bidra till ett samhällsbyggande som följer regelverk och därmed blir långsiktigt hållbart och utformat med hänsyn till människors hälsa och säkerhet.

2 Tillsyn

Tillsyn är en granskning som sker i efterhand och som syftar till att överträdelser ska rättas.

2.1 Begrepp

Tillsyn; som utgör en självständig granskning av om ett tillsynsobjekt uppfyller de krav som följer av lagar eller andra bindande föreskrifter.

Tillsynsvägledning; som innebär allt från vägledning om hur tillsyn ska bedrivas till hur olika tillsynssituationer kan förebyggas.

2.2 Rollfördelning i arbetet med tillsyn enligt plan- och byggförordningen (PBF)

Byggherren ansvarar för att arbetet utförs enligt de lagar och föreskrifter som gäller.

Byggnadsnämnden ansvarar för att felaktigheter och brister åtgärdas och att lagstiftningen följs. Byggnadsnämnden är skyldig att pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om påföljd om det finns anledning att anta att tillsynsobjektet inte följt bindande bestämmelser eller beslut med stöd av sådana.

Länsstyrelsen har ett ansvar att vägleda byggnadsnämnden i hur arbetet med tillsyn ska gå till, samt att följa upp och utvärdera byggnadsnämndernas tillsynsarbete. Målet är att arbeta förebyggande och att stötta kommunerna i deras arbete. Länsstyrelsen ska ha en plan för sin tillsynsvägledning.

2.3 Rättsliga utgångspunkter för tillsynsvägledningsplanen

11 kap. Plan- och bygglagen (PBL) 2010:900

Bestämmelser om tillsyn finns i 11 kap. PBL och av 3 § framgår att tillsynen utövas av regeringen, länsstyrelsen och Boverket samt av byggnadsnämnden (tillsynsmyndigheterna) och att tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med varandra.

Vidare ska en tillsynsmyndighet enligt 5 § pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om en påföljd, så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse i denna lag, i föreskrifter, domar eller andra beslut som har meddelats med stöd av lagen eller i EU-förordningar som rör frågor inom lagens tillämpningsområde.

De ingripanden och påföljder som byggnadsnämnden kan använda sig av är enligt 11 kap. PBL i huvudsak förelägganden om att vidta olika åtgärder eller rättelser, förbud mot fortsatt arbete eller åtgärd eller att använda byggnadsverk, byte av funktionskontrollant eller kontrollansvarig samt att ta ut byggsanktionsavgifter.

8 kap. Plan- och byggförordningen (PBF) 2011:338

Boverket och länsstyrelsen ska enligt 8 kap. 13 § PBF ge tillsynsvägledning när det gäller tillsynen enligt PBL och PBF på det sätt som närmare framgår av 14 och 15 § samt aktivt verka för samordning och samverkan i tillsynsvägledningen.

Enligt 8 kap. 14 § ska länsstyrelsen

- 1 ge tillsynsvägledning i länet genom att ge byggnadsnämnden råd och stöd i nämndens tillsynsarbete,
- 2 följa upp och utvärdera byggnadsnämndens tillsynsarbete, och
- 3 lämna uppgifter till Boverket om länsstyrelsens tillsynsvägledning och utvecklingen av byggnadsnämndens tillsynsarbete, om Boverket begär det.

Boverket ska enligt 8 kap. 15 § PBF ge tillsynsvägledning till

- 1 länsstyrelsen i plan- och byggfrågor, och
- 2 byggnadsnämnden genom råd och stöd i dess tillsynsarbete.

Enligt 8 kap. 16 § PBF ska både Boverket och länsstyrelsen ha en plan för sin tillsynsvägledning. Planerna ska omfatta en period av tre år och vid behov revideras.

Vidare ska Boverket enligt 8 kap. 17 § regelbundet sammanställa erfarenheterna från

- 1 kommunens tillsynsarbete, och
- 2 länsstyrelsens och verkets tillsynsarbete och tillsynsvägledning. Sammanställningen ska lämnas till regeringen.

3 Formerna för tillsynsvägledning

3.1 Byggnadsnämndsbesök

När: varje år under den treårsperiod som tillsynsvägledningsplanen omfattar.

Målgrupp: länets samtliga byggnadsinspektörer, bygglovhandläggare eller motsvarande, chefer och politiker i byggnadsnämnderna.

Syfte: att få tid för information, diskussion och frågeställningar kring byggnadsnämndens arbete med tillsyn och andra aktuella ämnen.

Tema: sådant som byggnadsnämnden känner behov av att lyfta, fråga och diskutera.

3.2 Byggträffar

Sedan 2011 har Länsstyrelsen bjudit in till så kallade byggträffar.

När: minst en träff per år.

Målgrupp: länets samtliga byggnadsinspektörer och bygglovhandläggare eller motsvarande, samt chefer och politiker i byggnadsnämnden eller dess motsvarighet.

Syfte: träffarna fungerar som ett forum där kommunerna ges möjlighet att tillsammans med Länsstyrelsen uppmärksamma och diskutera aktuella frågeställningar om tillämpningen av plan – och bygglagen. Byggträffan kan samordnas med de så kallade plankträffarna.

Tema: utformas efter de behov och önskemål som byggnadsnämnderna i länet har lyft alternativt författningsändringar inom aktuellt område.

3.3 Övrigt

Förutom dessa träffas ska Länsstyrelsen vara behjälplig om kommunerna vill ta upp frågor över telefon, mejl eller genom möten.

Länsstyrelsen jobbar ständigt med kompetensutveckling inom området, bland annat genom deltagande i interna och externa nätverk och forum för frågor om tillsyn och tillsynsvägledning inom PBL.

4 Uppföljning

Länsstyrelsen följer upp och utvärderar byggnadsnämndens tillsynsarbete.

Uppföljningen sker per tillsynsvägledningsår som börjar den 1 juli och slutar 30 juni året därefter. Uppföljningen görs med hjälp av en enkät i tre delar som tas fram av länsstyrelsen i samverkan med Boverket och Sveriges kommuner och regioner (SKR) och som skickas ut till kommunerna vid två tillfällen. Enkätens B- och C-del, som innehåller kvalitativa frågor om byggnadsnämndens tillsynsarbete, skickas ut i slutet av sommaren. A-delen, som innehåller kvantitativa frågor, skickas ut i slutet av året. När länsstyrelsen har sammanställt och analyserat svaren skickas dessa till Boverket. Boverket sammanställer erfarenheterna från kommunernas tillsynsarbete, men även länsstyrelsernas och Boverkets tillsynsarbete och tillsynsvägledning. Dessa uppgifter lämnas till regeringen.

5 Aktivitetsplan

2024	Externt	Besöka minst tre kommuner (fysiskt eller digitalt)
		Anordna minst en träff för bygglovhandläggare och byggnadsinspektörer fysiskt/digitalt
		Följa upp kommunernas arbete med tillsyn och rapportera till Boverket via enkäter som skickas till kommunerna
	Internt	Senast mars ta fram en detaljerad plan för årets aktiviteter
		Delta i de länsstyrelsegemensamma träffarna, som anordnas av <i>expertgruppen</i>
2025	Externt	Besöka minst tre kommuner (fysiskt eller digitalt)
		Anordna minst en träff för bygglovhandläggare och byggnadsinspektörer fysiskt/digitalt
		Följa upp kommunernas arbete med tillsyn och rapportera till Boverket
	Internt	Följa upp och utvärdera 2024 års tillsynsvägledning och vid behov revidera tillsynsvägledningsplanen
		Senast mars ta fram en detaljerad plan för årets aktiviteter
		Delta i de länsstyrelsegemensamma träffarna, som anordnas av <i>expertgruppen</i>
2026	Externt	Besöka minst tre kommuner (fysiskt eller digitalt) Kommentar: Samtliga byggnadsnämnder/kommuner ska besökas under perioden 2024–2026
		Anordna minst en träff för bygglovhandläggare och byggnadsinspektörer fysiskt/digitalt
		Följa upp kommunernas arbete med tillsyn och rapportera till Boverket
	Internt	Följa upp och utvärdera 2025 års tillsynsvägledning
		Senast mars ta fram en detaljerad plan för årets aktiviteter
		Delta i de länsstyrelse gemensamma träffarna, som anordnas av <i>expertgruppen</i>
		Ta fram en ny tillsynsvägledningsplan för perioden 2024 – 2026

Ingår i Länsstyrelsens rapportserie
ISSN 0284 - 8813

Har du frågor eller önskar fler exemplar, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 86 Västerås

Tfn 010-224 90 00 | Fax 010-224 91 10 | E-post: vastmanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastmanland